

Dlouhá Bílá sobota

Máme za sebou několik týdnů bez běžně slavené a dostupné mešní liturgie a nevíme, kolik jich máme ještě před sebou. Někdo se raději do budoucnosti nedívá a nepřemýšlí o ní, jiný je naopak trápí neradostnými vyhlídkami. A nepomůže laciný optimismus, že vždycky nějak bylo a nějak bude a za chvíli nebudeme o nynějších potížích vědět.

Pokud člověk nechodil v neděli či všední den na mši jen ze zvyku, pokud mu nedělní návštěva kostela nebyla na obtíž, je zavřenými kostely ochuzen a nemožností podílet se na slavení eucharistie vlastně poškozen. Tím nemá být řečeno, že karanténní opatření jsou něčím zlým či dokonce zlovolně vymyšleným. Jsou nutná, máme je dodržovat. Jejich dodržování není jen péčí člověka o sebe samého, ale projevem činné lásky k bližním, které chráníme.

Křesťanská víra nám opakovaně připomíná, že nás Bůh nechce opustit a neopouští ani v těžkých situacích. Naše človíčovské přemýšlení nám ale může sugerovat pochyby nebo dokonce nevoli vůči Bohu, protože On nejdenná tak, jak bychom nejspíš chtěli: Aby řekl raz, dva, tři a bylo po epidemii. Tak ostatně nejednal ani ve chvíli, kdy jeho Syna přibíjeli na kříž.

Lekci a povzbuzení nám může dát příběh emauzských učedníků (Lk 24,13-35). Ti mají za sebou šok, když průběh událostí, tedy Ježíšovo ukřižování a smrt, neodpovídalo jejich představám a požadavkům. Jeden z nich, Kleofáš, to vyjádří slovy: „My však jsme doufali, že on je ten, který má vysvobodit Izraele.“ Tím mysleli vysvobození z okupační vlády Římanů. Pán Ježíš je neodsoudí, ale ukazuje jim cestu k pochopení. Není to jednověťá odpověď, ale vykládá jim Boží slovo. A to vede přemýšlení po jiných cestách, než jen po cestách lidských přání. Říká jim: „Jak jste nechápaví a váhaví uvěřit tomu všemu, co mluvili proroci! Což to všechno nemusel Mesiáš vytrpět, a tak vejít do své slávy?“ Uvažme, že zde není řeč jen o smrti Ježíšově. Zemřít také musely pochopitelné a přece nesprávné představy učedníků o záchraně, kterou přináší mesiáš – Ježíš. Teprve potom ho poznají při lámání chleba a teprve při tom jim zahoří srdce. Ani nám mnohdy nezbyvám než opustiti naše (v podstatě pochopitelné!) představy a nechat si Duchem svatým otvírat Písma.

Tím ovšem není řečeno, že nám liturgie nemá nebo nemůže chybět. Je to vlastně dobře, když si uvědomíme, že nám chybí, protože jí snad tak více doceníme jako velký a nesamozřejmý dar. Jak se k její absenci tedy stavět?

Bílá sobota je takzvaný aliturgický den. Neslaví se mše svatá ani jiné svátosti. Koná se jen modlitební bohoslužba – modlíme se s celou církví breviář. Je to v malém něčím takovým, co prožíváme teď. Tedy nepřítomnost liturgie, která je ovšem v současnosti mnohem delší, než jen necelý jeden den Bílé soboty. Nepřítomnost liturgie nás v ten den připravuje na večerní či noční slavení Ježíšova vítězství, tedy na slavnost vzkříšení. Ale na co nás připravuje nebo co nám otevírá současná situace? Dává nám čas na rozjímání o tom, co se vlastně tehdy v Jeruzalémě stalo a co to znamená pro náš život a to zcela osobně. Čas na další prohlubování našeho vědomí, že nás Bůh zachraňuje pro věčnost. Může nám prospět probuzení z ustáleného běhu věcí, máme-li plněji uchopit skutečnost Boží záchrany.

V katolické liturgii je postní doba představována také jako cesta k obnově křtu pokřtěných a k přípravě na křest katechumenů. Křest je důležitým tématem liturgie Velikonoční noci. A

křest je skutečností, která se v našem životě stala a ve svých účincích trvá. Jakožto pokřtění jsme plně křesťany, i když nemůžeme slavit liturgii!

Apoštol Pavel říká: “ Víme, že těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému“ (Řím 8,28). Tedy i to, co prožíváme „v čase bez mešní liturgie“, má v sobě něco dobrého a je užitečné to objevovat. Nejde jen o oprošťování našich životů od zbytečných ne-li škodlivých věcí, ač i to je potřebné. Jde o objevování přítomných a nevyužívaných Božích darů. Zatímco liturgie nám vše upraví a připraví a předeště ke slavení, musíme teď mnohem víc přemýšlet o tom, co vlastně cestou k Velikonocům máme hledat a co je jádrem toho, co o velikonocích slavíme.

Zkušenost církve neobsahuje jen zkušenost velkých slavných bohoslužeb, neobsahuje jen zkušenost síly společenství. Dějiny církve znají také zkušenost samoty pouštních Otců, poustevníků ale také vězňů pro Krista. Je to zkušenost rozjímání, vnímání Božího slova a modlitby bez pomoci liturgie svátostí.

Jistě není dobré hrát si na poustevníka. Ale je možné alespoň něco z této zkušenosti církve přijmout a prožít. Nehrát si na liturgii, kde by to nebylo pravdivé. A nedat si prostě jen s pokrčením ramen volno, když nemohu do kostela.

Ač nám teď bude osobní účast na slavení krásné velikonoční liturgie nedostupná, neznamená to, že musíme o Velikonoci přijít. Nejde teď o přenosy televizí či internetem. Dívat se na přenos bohoslužby je jistě také dobré, ale společné slavení v plném slova smyslu to není. Navíc můžeme zůstat jen pasivními diváky. Důležité je naše úsilí dobrat se větší hloubky pochopení Ježíšovy smrti a vzkříšení, než se nám to doposud podařilo. Dohlédnout k jistotě, že nás Bůh neopouští ani v bolestech a trápeních, které nemizí. A dohlédnout k naději, která přesahuje naše osobní dějiny i dějiny světa: Naději v konečné vítězství Vzkříšeného, které je a bude vítězstvím nad zlem v nás a okolo nás a definitivním vítězstvím nad smrtí. A pro dnešek i zítřek si také uvědomit existenci naděje, o které mluví apoštol Pavel a kterou hledejme ve svém nitru: *Naděje však neklame, protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán.* (Řím 5,5) Ale dá to někdy práci.

Aleš Opatrný